

ОБЩЕСТВЕНО ОБСЪЖДАНЕ НА ПРОЕКТ НА ПУРН 2022-2027 Г. ЗА ЧЕРНОМОРСКИ РАЙОН ЗА БАСЕЙНОВО УПРАВЛЕНИЕ

ПРОТОКОЛ

**от онлайн среща за Добруджански реки, поречие на река Батова и долни поречия
на реки Провадийска и Камчия**

16 май 2023 г.

В срещата участваха 30 представители на заинтересованите страни от следните институции: „Железопътна секция - Шумен“ към Държавно предприятие „Национална компания железопътна инфраструктура“, Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ към Министерство на вътрешните работи, Регионална дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението" (РДПБЗН) - Варна, РДПБЗН - Добрич, Регионална здравна инспекция – Варна към Министерство на здравеопазването, Областна администрация Шумен, Община Хитрино, Държавно предприятие "Пристанищна инфраструктура", Клон - ТП "Пристанище Варна", Държавно предприятие „Управление и стопанисване на язовири“, «ВиК-Варна» ООД, Регионална инспекция по околната среда и водите - Шумен, Министерство на околната среда и водите, Басейнова дирекция „Черноморски район“, HR Wallingford, Световна банка, „П-ЮНАЙТЕД“ ЕООД.

Срещата беше открита от **г-н Явор Димитров, директор на Басейнова дирекция „Черноморски район“**, който приветства участниците в консултациите на Плана за управление на риска от наводнения (ПУРН) в Черноморския район за басейново управление за периода 2022-2027 г. Той каза, че ПУРБ и ПУРН са изключително важни документи, които определят рамката за управление на водите през следващия 6-годишен период. Приоритетите и целите на ПУРН са определени в съответствие с изискванията на Закона за водите и са насочени към предотвратяване или намаляване на последиците от вредното въздействие на водите върху човешкия живот и здраве, околната среда, културното наследство и стопанската дейност. ПУРН се изготвя съгласно изискванията на Директива 2007/60ЕС като разглежда всички аспекти на управлението на риска и се съсредоточава върху предотвратяването, защитата, подготвеността, включително прогнозите за наводнения, системите за ранно предупреждение и отчита характеристиките на Черноморския район за басейново управление на водите за период

от 6 години. В него се включва и програма от конкретни мерки или комбинация от такива за решаване на установените проблеми и постигане на поставените цели за всеки един от определените 34 РЗПРН.

Г-н Димитров отбеляза, че съгласно Закона за водите проектът на ПУРН в Черноморския район за басейново управление е публикуван и предоставен на обществеността за консултации и писмени становища на 15.12.22г. до 10.09.23г. Той информира, че всички становища, мнения и препоръки, свързани с разработвания документ, могат да се изпращат в Басейнова дирекция „Черноморски район“. Г-н Димитров каза, че настоящата среща е втора за басейновата дирекция и предстои провеждането на още две онлайн срещи - на 17.05.23г. и на 01.06.23г. Срещите ще са насочени към отделни поречия и административни области в Черноморския район за басейново управление, обхващащи определен брой РЗПРН. Отчитайки, че всички заинтересовани лица могат да дадат своя принос в процеса на актуализация на плана, г-н Димитров подчерта, че е изключително важно и ценно участието в тях и изразяването на мнения и препоръки. Той отбеляза, че след края на консултациите всички предложения и мерки ще бъдат разгледани и от екологичната оценка на плана.

Г-н Дейвид Рамсботъм, водещ експерт към Международната банка за възстановяване и развитие представи основните етапи от разработването на ПУРН и Програмата от мерки. Първият етап е предварителната оценка на риска от наводнения (ПОРН), в края на който като резултат се определят районите със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН). Във втория етап се изготвят картите на заплахата и риска от наводнения (КЗРН) за определените на предходния етап РЗПРН. Картите на заплахата, показват обхватът на заливане, а картите на риска, показват последиците от наводненията. Последният етап е разработването на ПУРН, вкл. Програмата от мерки. Този процес се извършва по Директивата за наводненията на всеки шест години. Първият цикъл обхваща периода от 2016 г. – 2021 г., а вторият цикъл - от 2022 г. – 2027 г.

Г-н Рамсботъм представи обобщение на подхода, възприет за разработването на Програмата от мерки (ПоМ). В подготвителния етап са включени три стъпки. Първата включва анализ на входната информация, в която влизат заключенията от 1-ви цикъл на ПУРН, ПОРН от втория цикъл с актуализиран списък на РЗПРН, картите от втория цикъл и Анализ на заливните равнини, който е отделна дейност. Целта му е да идентифицира потенциалът за водозадържане нагоре по течението от самите РЗПРН, което да намали риска от наводнения в рамките на самите РЗПРН. Втората стъпка включва избор на мерки от актуализирания национален каталог от мерки, предоставящ списък с подходящи за разработването на ПоМ мерки. Каталогът се основава на първия цикъл, но

е рационализиран и някои отделни мерки са комбинирани в една. Третата стъпка включва прилагане на методиките – Методика за приоритети и цели за управлението на риска от наводнения, като са преразгледани приоритетите и целите от първия цикъл и са извършени някои промени и Методика за оценка и приоритизация на мерките (АРП/МКА). Методиката се използва, за да се прецени дали мерките са подходящи за включване в плана. Идеята е да се види дали ползите са по – големи от разходите. Методиката се състои от две части – от една страна АРП, който се концентрира върху икономическите ползи от мерките с оглед на намалените щети спрямо разходваните средства, докато МКА разглежда неизмеримите в парично отношение ползи – например намаляване на въздействията от наводнения върху хората.

Подходът за изготвяне на ПоМ се състои от три стъпки. Първата стъпка е преглед на статуса на изпълнение на мерките от 1-ви цикъл на ПУРН – изпълнени, неизпълнени или в процес на изпълнение, което е отправната точка за новата ПоМ. Втората стъпка е добавяне на нови мерки, включително за новоидентифицираните РЗПРН, както и мерки, които имат връзка с Плановите за управление на речните басейни. Последната стъпка представлява оценка и приоритизация на мерките, за да се прецени кои от тях са подходящи.

Той разгледа каталога от мерки, който съдържа няколко категории мерки: неструктурни мерки – мерки, които нямат пряко въздействие върху хидравличните параметри на течението, наводненията или околната среда, например системи за ранно предупреждение и планиране при извънредни ситуации; структурни мерки - мерки, които имат пряко въздействие върху хидравличните параметри на течението, наводненията или околната среда, например защитни съоръжения, диги и съоръжения за водозадържане, които по същество са инженерни решения. Тенденцията в международен план е да се намали риска от наводнения използвайки по – естествени средства, когато е възможно. Структурните мерки се разделят на четири подкатегории – зелени мерки, сиво-зелени мерки, меки мерки и сиви мерки. Зелените мерки не включват твърди инженерни решения, те са естествени елементи, които да имат за цел да задържат водни обеми. Сиво-зелените мерки са комбинация от твърди (защитни стени, диги) и меки инженерни решения, които имат зелен елемент. Меките мерки са допълнение на зелени компоненти към съществуващи сиви структурни мерки при тяхната реконструкция. Сивите мерки са твърди инженерни решения.

ПоМ също така съдържа хоризонтални мерки и мерки на ниво РЗПРН. Хоризонталните мерки носят полза за множество РЗПРН, поясни г-н Рамсботъм. Сред тях са неструктурните мерки, като прогнозиране и ранно предупреждение, поддържане на речните корита. В България, в много населени места речните корита са разширени,

така че да се увеличи капацитета на реката през населеното място. Това е мярка, която се използва в цял свят, но при разширяване на речно корито се създават условия за отлагане на седименти/наносни отложения при ниски и средни води, води и до развитие на растителност, така че поддържането на коритата е важно с оглед на проводимостта. Хоризонталните мерки имат висок приоритет в ПоМ, т.к на практика могат да бъдат приложени във всеки един РЗПРН - напр. ранни предупреждения, прогнозираня и т.н. Вторият тип мерки в ПУРН са мерки на ниво РЗПРН. Това са специфични мерки за всеки РЗПРН, избрани на база на допълнителен анализ, като тези мерки в повечето случаи са структурни, които променят хидравличните параметри, например нови защитни съоръжения и др.

Г-н Рамсботъм разясни процеса на избор на мерки на ниво РЗПРН. Изборът на мерки на ниво РЗПРН става в няколко стъпки. В първата стъпка се идентифицират мерки, вкл. въз основа преглед на мерки от първия цикъл. Втората стъпка е използването на инструментът АРП и МКА да се оценят и изберат онези мерки, които имат най – много ползи, а третата стъпка е да се приоритизират мерките, така че да се реши, кои от тях да бъдат приложени първо.

Г-н Рамсботъм обобща накратко как са представени резултатите от прилагането на методиката за Програмата от мерки в ПУРН. Това е обхванато в Приложение Е на ПУРН, където има отделна точка за всеки РЗПРН описващо последователно стъпките: общ преглед на РЗПРН, за да се разбере какъв е основният проблем с наводненията, както и мащабът на риска, преглед на мерките от първия цикъл, вкл. техния напредък; разглеждат се конкретните цели за управление на риска от наводнения, които са относими за съответното РЗПРН Например ако има много защитени зони по Natura 2000, една от тези цели би била зоните да не бъдат засегнати неблагоприятно от ПоМ; след това се предприема преглед и анализ на наличната информация – разглеждат се аспекти, които могат да повлияят на ПоМ - дали има източници на замърсяване, има ли важни защитени зони; дали има потенциал за водозадържане нагоре по течението от самия РЗПРН. В Приложение Е за всеки РЗПРН има таблица, която изброява важна информация и как е свързана със съответния РЗПРН.

Следващата стъпка е свързана с допускания относно разпределението на риска, така че да се реши накъде да бъдат насочени усилията. Освен информацията от картите на риска има и други фактори – например наличието на критична инфраструктура. След това сме готови да изберем подходящи мерки. Изготвяме таблица от мерки, подходящи за конкретния РЗПРН, според типовете наводнения, които възникват. Следва АРП и МКА, като мерките с висока и средна оценка са включени в програмата от мерки. Последната стъпка е локализиране на мерките върху картите на РЗПРН. Г-н Рамсботъм

показа карти, на които може да се види разпределението на риска от наводнения като обясни какво се вижда и какво представляват различните елементи на картата.

Г-н Рамсботъм показва как изглежда и структурата на Плана за управление на риска от наводнения. Той има 13 глави и 9 приложения. Първите 5 глави обхващат предходните етапи, включително предходния ПУРН, предварителната оценка и картирането. Глава 7 разглежда програмата от мерки, включително хоризонталните мерки и тези на ниво РЗПРН. Тя е обвързана с Приложение Е, което съдържа анализ за всеки РЗПРН. Има още 2 приложения, които изброяват мерките, които се предлагат в Програмата от мерки, но след първоначалните консултации бе поискано Приложения Ж и З да бъдат обединени в едно общо К– Интегрирана Програма от мерки, подобна на тази от първия цикъл. Това е екселска таблица, която има ред за всяка мярка и включва: уникален код за всяка мярка; име на мярката; местоположение; тип наводнение; приоритет; вид мярка; продължителност на изпълнение; отговорни институции; разходи, общини, на чиито територии се прилага мярката; потенциалните източници на финансиране, препратка към 1-я цикъл (ако е приложимо) и показател за изпълнение.

Управлението на риска от наводнения се променя и се измества в посока естествени мерки, но също така има и тенденции за съхраняване и опазване на отделни сгради, ако няма друга добра алтернатива, посочи експертът. Ако има заливна равнина с група от сгради, понякога е доста скъпо да се защитят тези отделни сгради, използвайки насипи или диги. Идеята е самите сгради да бъдат направени по – устойчиви или да бъдат защитени поотделно. Той отбеляза, че това е нова концепция, която се прилага в много държави. Това са мерки, свързани с резистентност или устойчивост на сградите. Или се опитваме да предотвратим навлизането на вода в сградите или допускаме навлизането на вода, като защитаваме обзавеждането вътре.

Г-н Рамсботъм обърна внимание и на процеса на преминаване от ПУРН към изпълнението на мерките. След одобрението на стратегическия документ – ПУРН и Програмата от мерки към него, следващият етап е подготвителен за изпълнението. В него се прецизират мерките, извършват се допълнителни проучвания, получаване на разрешителни, проектиране, както и провеждането на тръжни процедури. Това е етапа преди възлагането на договор и прилагането на мерките. Следва изпълнение на мерките. Последният етап е мониторинга, който включва: мониторинг на изпълнението, на резултатите и на целите.

Например в РЗПРН има река, преминаваща през урбанизирана територия, знаем обхватите на заливане и че има изградена защитна стена.

Г-н Рамсботъм обясни, че в ПУРН се разглеждат различни алтернативни мерки за този РЗПРН - например нови/надградени защитни стени; разширяване на речното легло; водозадържане нагоре по течението; природно-базирани решения; устойчивост на собствеността или комбинация от мерките. Всички тези алтернативи преминават АРП и МКА, за да се види, кои имат най – големи ползи. В резултат на анализа, се установява, че нови/надградени защитни стени и устойчивост на собствеността са най – подходящи. Местоположението на мерките се нанася на карта, но са необходими допълнителни данни, като: оразмерителни водни количества, за да могат да се изчислят водните нива или количествата и обемите; подробности за съществуващи защитни съоръжения - тяхната височина, състояние, местоположение; информация за геоложките характеристики и изискванията за финансиране; информация за съществуващи съоръжения – сгради, мостове и др. Трябва да се знае и мнението на заинтересованите страни в този случай. Необходими са допълнителни дейности, вкл. детайлни проучвания, геоложки проучвания, детайлно хидроложко и хидравлично моделиране за конкретното РЗПРН. Това позволява изготвяне на идеен проект, който подлежи на обществено обсъждане, с цел да се получи обратна връзка. Това се прави в подготвителния етап на изпълнение на мерките. Когато всичко това е извършено се преминава към подробния проект – детайли за съоръжението, местоположението сградите, необходимите мерки за устойчивост за тези сгради. На този етап трябва да се помисли и за ландшафта и мерките, които да се включат, така че да се подобри околната среда.

Всичко това позволява изготвянето на финален подробен проект, което позволява оценка на разходите и ползите. Тази оценка трябва да докаже, че предлаганите мерки носят повече ползи, отколкото разходи. По този начин може да се обоснове инвестицията и да се представи обосновка на потенциална финансираща институция, т.е. да се кандидатства за финансиране, така, че мерките да бъдат изпълнени.

За целите на актуализацията на плановите документи, г-н Рамсботъм, се обърна към всички участници в срещата с молба за допълнителна информация по отношение на мерките, които са в процес на изпълнение, т.к наличната такава е непълна. За да бъдат включени в ПУРН 2022-2027 е необходимо да се знаят и оставащите финансови разходи.

За мерките, в процес на изпълнение е необходимо да се представи и карта с обозначаване на конкретното местоположение. Молбата на екипа е това да бъде на хартиен носител, за да се избегнат грешки. Разбира се, могат да бъдат дадени и координати, но ако не са показани конкретно на картата, това понякога води до грешки.

В Програмата от мерки има възможност да бъдат разгледани и допълнителни мерки, като се очакват предложения от заинтересованите страни, каза експертът.

Предложенията следва да бъдат представени по подобен начин – описание на мярката, цел, карта и т.н.

Г-н Рамсботъм представи специално разработена за целите на обществените консултации на ПУРН уеб платформа, достъп до която имат всички заинтересовани страни. Идеята на платформата е да се даде пространствен поглед на обхватите на заливане и засегнатите елементи на риска, както и на мерките, които се предлагат. Платформата съдържа информация за земеползването, критичната инфраструктура и последиците от наводненията.

Предмет на настоящата среща бе обсъждането на мерки в 8-те РЗПРН, попадащи поречията на Добруджанските реки, р. Батова и долните поречия на реките Провадийска и Камчия, като в презентацията си, г-н Рамсботъм обърна внимание на конкретни мерки, които се предлагат за РЗПРН: Черно море – от с. Дуранкулак и с. Ваклино; р. Батова – с. Кранево; р. Камчия -от с. Гроздьово до устието на реката; р. Камчия – гр. Дългопол.

По време на тази практическа демонстрация г-н Рамсботъм обясни функционалностите и възможностите на платформата.

Първият пример разглежда РЗПРН BS_01, при който има поройни внезапни наводнения и наводнения от морска вода. Най-големите щети в този случай са от дъждовни поройни наводнения, посочи г-н Рамсботъм. От моделирането на заплахата и риска от наводнение могат да се видят наводненията с различни обезпечености - 5% в зелено, в оранжево е изобразено наводнение с обезпеченост 1%, или повтаряемост веднъж на 100 години; в червено е наводнението с обезпеченост 0,1% или повтаряемост веднъж на 1000 години. За да е по-лесно разглеждането, оставям само 1% наводнение, посочи експертът. По отношение на последствията, могат да се визуализират икономическите дейности, като различните типове земеползване могат да се изберат от легенда в дясно на екрана. Могат да се видят областите, където има жилищни площи (в оранжево), инфраструктура (в червено) и промишленост (в лилаво). Има информация и за критична инфраструктура, която включва водоснабдяване, болници и т.н. Има и транспортна инфраструктура, която включва както жп, така и пътища. В този РЗПРН има голяма защитена зона. Това е важно от гледна точка на това, какви мерки ще приложим, посочи експертът. По отношение на икономическия риск в този РЗПРН, той е съсредоточен в едно населено място. Основната мярка тук е прилагането на устойчиви системи за отводняване в населеното място, каза г-н Рамсботъм.

Друг пример е ВА_100. Това е РЗПРН с наводнение от морски води и от реки. Най-големите наводнения са от морска вода, посочи г-н Рамсботъм. В този случай има много мерки, включващи защитни стени, но мярката с най-големи ползи спрямо

разходите е свързана с промени на сградите, т. е. мерки за устойчивост на сградите. Мярката е за подобряване на резистентността, различни мерки за задържане на водата извън сградата. Това е нова технология за всички - както за България, така и за Обединеното кралство, посочи експертът. Преминаваме в свят на промени и един от важните елементи на този ПУРН е, че тези мерки са подходящи към управление на наводнението на различни места. В детайлното проучване има много дейности, които трябва да се извършат за идентифициране на елементите на тези мерки, както и да обмислим дали това е най-подходящата мярка за всички сгради, които разглеждаме, подчерта г-н Рамсботъм.

Следващият пример е КА_100, който е РЗПРН в риск от речни и внезапни дъждовни наводнения. Г-н Рамсботъм каза, че ще покаже речните наводнения. Голяма част от тази площ е защитена зона. Ако скрием визуализацията на защитената зона и погледнем икономическия риск от речно наводнение, виждаме, че рискът е в няколко ограничени области, но е разпръснат по цялото продължение на реката, посочи експертът. Той допълни, че в направения анализ се е стигнало до извода, че мерки могат да бъдат оправдани в тази част и това са мерки за устойчивост на собствеността. Не са предвидени мерки, които да оказват въздействие върху околната среда. Предложените мерки минимализират въздействието върху околната среда. В областта, която е близо до устието на реката има мерки за устойчивост на собствеността.

Последният пример е КА_102, където основното наводнение е внезапно дъждовно. Има и речно наводнение, но щетите от него са сравнително малки. Повечето от щетите са от дъждовни наводнения над града и от височините над града. Мерките за смекчаване са два типа. Едните са в самия град, където се разглежда мярка, която включва устойчиви системи за отводняване, заедно с канали за отводняване, които позволяват водите да бъдат събрани в открити площи и чрез канали да бъдат отклонени към места, където могат да бъдат задържани, каза експертът. Мярката, която е в горното течение е мярка 10b - това са площи в горното течение над населеното място, където се опитваме да задържим водата, използвайки природосъобразни решения, посочи още той. Това е задържане в естествени понижения в релефа, за да се максимализира наличната площ за водозадържане.

Г-жа Добринка Караджова (координатор на Обществени консултации при актуализация на ПУРН, МБВР) откри дискусиата и покани участниците да се включат в разговора със своите коментари и предложения.

В секция „Чат“ на онлайн платформата беше зададен въпрос от г-н Маринов:
Има ли предвидени средства за зелени мерки и от какъв източник?

Проект BG16M1OP002-4.005-0001-C02:

ПУРН – втори цикъл 2022-2027, финансиран по ОПОРС 2014-2020 г."

Европейски съюз
Европейски структурни
и инвестиционни
фондове

Г-жа Кремена Симеонова, Министерство на околната среда и водите, каза, че по ОПОРС за програмния период 2021-2027 г. има предвиден финансов ресурс именно за зелени мерки или зелена и сива инфраструктура. Тази процедура по всяка вероятност ще бъде стартирана през следващата година, защото все още няма одобрени планови документи от Министерски съвет. Г-жа Симеонова припомни, че ПУРН се приемат с решение на Министерски съвет, включително програмата от мерки, т.е. за да бъде открита процедура за финансиране на такива мерки първо трябва да има планови документи.

Поради липса на други въпроси и коментари, г-жа Караджова благодари на заинтересованите страни за участието и закри срещата.